

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО И ЧОВЕКА
ДЕПАРТАМЕНТ „ПСИХОЛОГИЯ“

С Т А Н О В И Щ Е

За дисертационния труд на **ИВАН ВЕНЦИСЛАВОВ ИВАНОВ**
на тема: **“КОГНИТИВНИ СТИЛОВЕ И ИГРОВА ЕФЕКТИВНОСТ ВЪВ ФУТБОЛА”** за
присъждане на образователната и научна степен **„ДОКТОР”**

Изготвил становището: Проф. д-р **РУМЯНА БОЖИНОВА** -
член на журито за защита на дисертацията

Дисертационният труд на Иван Иванов е посветен на тема, която се отличава с дисертабилност, както от научна така и от практическа гледна точка. Най-общо тя е насочена към изучаване на ефективността на поведението на индивида в сложна динамична ситуация, каквато е футболната игра, във връзка с прилаганите от него когнитивни стилове. Това е проблем слабо изучен в съответната областта на спортната психология и разработването му може да доведе не само до разкриване на съществени закономерности с научна ценност, но също за повишаване ефективността на отделните играчи и на отборите като цяло. В същото време резултатите от подобно изследване представляват интерес и за повечето направления на психологията, които изучават процесите на вземане на решение.

Дисертацията е представена в рамките на 157 страници. Илюстративния материал включва 33 таблици и 12 фигури. Цитирани са 279 източника, 26 на кирилица и останалите на латиница. Трудът се състои от три глави, увод, изводи и препоръки. Той е стройно и целенасочено изградена, в съответствие с характера на реализираното изследване. Добре е отразен цялостния изследователски процес - теоретичните предпоставки и постановката на изследването, анализа на резултатите и изводите, до които те водят, включително техния ефект за практиката.

В първа глава успешно са изведени теоретичните предпоставки на изследването. На фона на различните теоретични перспективи за изучаване на когнитивните стилове и стиловете на вниманието, Иванов проследява концепциите и изследванията на

когнитивните стилове в спорта, включително в българската спортна психология. Този подход на изложени му помага достатъчно пълноценно да се фокусира върху когнитивните стилове и стиловете на вземане на решение във футбола, да обоснове тяхната значимост за съвременните форми и динамика на играта и съответно да обоснове ориентацията на дисертационното изследване. Смятам обаче, че е отделено повече от необходимото място за проследяването на общитеоретичните концепции в исторически план, излишно увеличило обема на първа глава.

Подходящ преход към постановката на изследването, представена във втора глава, са изведените в синтезиран табличен вид стиловете, върху, които е центрирана работата.

Специално трябва да се подчертае, че целта и задачите на изследването очертава многоаспектността на планираното проучване. Впечатляващ е опитва едновременно да се идентифицират когнитивния стил по отношение на неговата конформност, оригиналност и ефективност, стила на вземане на решение по отношение на активност/решителност и индивидуална отговорност, целевата доминантност с нейните три основни характеристики, стила на внимание визиращ шест форми. На втори план е заложено проследяване на влиянието на пола, възрастта, спортния стаж и нивото на квалификация. Смятам, че е добре при подобен сложен модел на изследване издигнатите от докторанта общи хипотези да бъдат придружени и от частни хипотези, съответно за всяка променлива.

Приложената методологична част ни показва адекватен подбор на извадката, методите и процедурите на изследване, което е съществена предпоставка за качеството на проведеното от Иванов изследване. Те са добре съгласувани с целта и задачите на изследването. Методите са коректно описани.

Приносени моменти в тази част са адаптацията на тест за изследване на вниманието във футбола (TSAS, A. S. Fisher & A.H. Taylor, 1980), също разработването на методика за оценка на игровата ефективност.

Резултатите от емпиричното изследване, заедно с обсъждането са представени в седем параграфа в третата глава на дисертацията. Тенденциите по отношение на изследваните явления са изведени основно на базата на вариационен анализ, корелационен анализ, регресионен анализ, теста на Колмогоров-Смирноф..

Проследените резултати успяват да обрисуват цялостна картина за връзката на когнитивните стилове в техния широк диапазон с ефективността във футбола. Това е реализирано на базата на разкритите закономерности по отношение на: 1)

Когнитивните стилове оригиналност, конформност и изпълнителност в плана на различията свързани с поло, възраст, игрови пост, квалификация и професионален стаж; 2) Стилите на вниманието – непълен, претоварен вътрешен, претоварен външен, тесен ефективен, широк вътрешен и широк външен по отношение на различията в посочените по-горе аспекти 3) Стилите на вземане на решение – активност/решителност и индивидуална отговорност, различия в същите аспекти; 4) Телник-парателник доминанта – сериозност, планиране и избягване на възбудата; 5) Игрова ефективност. Шести и седми параграф са насочени към изясняване на връзката между изучаваните променливи. Установяването на тази връзка е ключово за очертаване на профила на състезателите. В същото време анализирането на резултатите за всеки отделен стил в посочените аспекти изяснява връзката на игровата ефективност с този стил, конкретизирано за пола, възрастта, игровия пост и т.н.. Разкритите закономерности във всички аспекти на изследването представляват сериозен научен интерес не само в рамките на спортната психология, но също за когнитивната психология и за психология на личността.

Специално трябва да се подчертае, че изложението е много добре структурирано, и издържано в съдържателно отношение. Резултатите и тяхната интерпретация са достатъчно изчерпателно представени. Изведените закономерности са подходящо илюстрирани.

В общ план освен посочените по-горе достойнства заслужава да се отбележи, че дисертационния труд свидетелства за добрата осведоменост на докторанта по дискутираните проблеми, за умението му да систематизира и излага по подходящ начин съответната информация. Също така приятно впечатление прави добрия стил и коректен научен език, на който е написана работата.

Дисертацията завършва с общи изводи и препоръки към практиката, който са сериозно доказателство за научната и практическа значимост на дисертационното изследване. Това впечатление можеше да бъде подсилено с по-широкото представяне на тези изводи, с по-разгърната форма на изложение на всяка от констатираните тенденции и препоръчвам това да се направи при евентуално бъдещо публикуване на части от дисертационното изследване или при тяхното включване в монографичен труд.

Приносните моменти на работата са адекватно оценени от докторанта, към тях смятам, че може да се прибави:

- Изведен е комплексен модел за влиянието на индивидуалните когнитивни стилове, стилове на внимание и стилове на решение върху игровата ефективност във футбола.

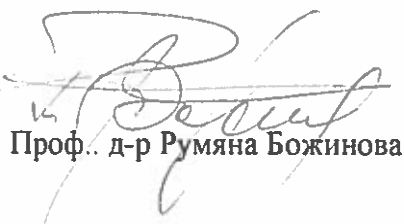
Специално искам да подчертая, че направените препоръки към отделни части от изложението по никакъв начин не поставят под съмнение положителната ми оценка за дисертационния труд.

Заключение

Предложеният от ИВАН ВЕНЦИСЛАВОВ ИВАНОВ дисертационен труд на тема: “КОГНИТИВНИ СТИЛОВЕ И ИГРОВА ЕФЕКТИВНОСТ ВЪВ ФУТБОЛА“ представя автора като компетентен изследовател, притежаващ необходимите знания, подготовка и способности за теоретично поставяне и емпирично третиране на психологични проблеми. Със своята разработка Иванов показва сериозната си ориентация към съществени за спортната психология проблеми, както и потенциал за научното им изясняване и търсене на подходящи решения.

Дисертационният труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и правилника за прилагането му. Посоченото по-горе ми дава основание с увереност да предложа на уважаемото Научно жури да гласува за присъждането на ИВАН ВЕНЦИСЛАВОВ ИВАНОВ образователната и научна степен „Доктор“ по направление „Психология“.

30.05.2017 г.

Проф. д-р Румяна Божинова